

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง คุณภาพกำไรของธนาคารของรัฐ มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 ความหมายของคุณภาพกำไร

2.1.1 นิยามของคุณภาพกำไร

จากวรรณกรรมและตำราทางด้านบัญชี มีผู้ให้คำนิยามของคำว่าคุณภาพกำไรที่แตกต่างกันไป (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2549) มีผู้ให้นิยามของคำว่าคุณภาพกำไรที่แตกต่างกันไป ผู้วิเคราะห์บางคนก็มองว่าคุณภาพกำไรอาจวัดจากความมีเสถียรภาพโดยรวมของกำไรที่เกิดขึ้น นั่นคือกำไรที่มีคุณภาพจะสะท้อนให้เห็นในแง่ของกำไรที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นเวลายาวนาน ในขณะที่ผู้วิเคราะห์บางคนมองว่าคุณภาพกำไรในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างกำไรกับผลตอบแทนของตลาด (Market returns) ภายใต้แนวคิดนี้ยังกำไรมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของตลาดไปในทางเดียวกันมากขึ้นเท่าไร กำไรก็ยังมีคุณภาพมากขึ้นเท่านั้น

แนวคิดคุณภาพกำไรจึงไม่ใช่แนวคิดที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้ อันที่จริงแล้วแนวคิดนี้วิวัฒนาการมาจากแนวคิดการวิเคราะห์ขั้นพื้นฐานที่ต้องการค้นหาว่าหลักทรัพย์ใดเป็นหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าสูง หรือต่ำกว่ามูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic Value) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาในราว ๆ ปี ค.ศ. 1930 มูลค่าที่แท้จริงของหลักทรัพย์ ตามแนวคิดนี้ จะสามารถตรวจสอบยืนยันได้จากการวิเคราะห์หั่งบการเงินของกิจการอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อค้นหาสารสนเทศที่จะเป็นตัวบ่งชี้ว่าหลักทรัพย์ของกิจการ ควรจะซื้อขายกันในราคาที่สูงหรือต่ำกว่ามูลค่าตลาดในขณะนั้น แนวคิดนี้จึงแฝงไว้ด้วยปรัชญาที่ว่าตลาดทุนเป็นตลาดที่ไม่มีประสิทธิภาพและราคาของหลักทรัพย์ของกิจการจะเคลื่อนเข้าสู่มูลค่าที่แท้จริงไปอย่างช้า ๆ ในที่สุด

ในประเทศสหรัฐอเมริกาแนวคิดคุณภาพกำไรกลายเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ในช่วงปลายยุคปี ค.ศ.1960 และในตอนต้นปี ค.ศ. 1970 (Ayers, 1994) (อ้างใน วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2549) หนึ่งในบรรดาผู้สนับสนุนแนวคิดคุณภาพกำไรที่เป็นที่รู้จักกันดีก็คือ Thornton L, O Glove ซึ่งได้ทำการตีพิมพ์หนังสือขึ้นเล่มหนึ่งชื่อว่า “Quality of Earnings” หนังสือเล่มนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ลงทุนเกี่ยวกับการวิเคราะห์หั่งบประกอบต่าง ๆ ของกำไรในรายละเอียดซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการประเมินระดับของความมีเสถียรภาพของตัวเลขกำไรที่แต่ละกิจการจัดทำขึ้น Ayers ได้ให้ข้อคิดเห็นว่าการตระหนักถึงปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อกำไรในทิศทางที่เขาต้องการ

นอกจากนี้คุณภาพกำไรยังหมายถึง ความสามารถของตัวเลขกำไรในอดีตในการพยากรณ์ความสามารถในการทำกำไรในอนาคต (Predictability of Earnings) การให้คำนิยามคุณภาพกำไรในลักษณะนี้ค่อนข้างจะเปิดโอกาสให้ได้แย้งได้ เพราะในบางครั้งความสามารถในการพยากรณ์ความสามารถในการทำกำไรในอนาคตอาจเป็นผลมาจาก Earnings Management ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้กำไรด้อยคุณภาพไปในตัว นักวิเคราะห์จึงต้องระมัดระวังพอสมควรว่า ตนกำลังนำคุณภาพกำไรไปใช้ในความหมายใด

นอกจากนิยามต่าง ๆ ที่ยกมาข้างต้น The Financial Accounting Standards Board (FASB) ได้กล่าวว่า คือกำไรที่แท้จริง (Real earnings) หรือกำไรที่มีคุณภาพควรเป็นกำไรที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติ สามารถเปลี่ยนกลับมาเป็นเงินสดที่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแทนสินทรัพย์ที่เสื่อมค่าได้ และเป็นกำไรที่ได้มาจากรายได้ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ รวมทั้งกิจกรรมที่มีนัยสำคัญที่ก่อให้เกิดกำไรได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ในความหมายนี้ กำไรที่แท้จริงหรือกำไรที่มีคุณภาพจึงเป็นจำนวนที่อยู่ระหว่างกำไรสุทธิทางบัญชี กับกระแสเงินสดจากการดำเนินงานหักด้วยรายการที่เกิดขึ้นไม่บ่อยครั้งหรือรายการพิเศษ (สุทธิจากภาษีเงินได้) ที่รวมอยู่ในการคำนวณกำไร

จากนิยามของคุณภาพกำไรที่ได้กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า “คุณภาพกำไร หมายถึง กำไรที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติ สามารถเปลี่ยนกลับมาเป็นเงินสดที่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแทนสินทรัพย์ที่เสื่อมค่าได้และเป็นกำไรที่มาจากรายได้ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ รวมทั้งกิจกรรมที่มีนัยสำคัญที่ก่อให้เกิดกำไรหรือระดับความระมัดระวังที่อยู่เบื้องหลังการจัดทำตัวเลขกำไรของบริษัท”

2.2 คุณลักษณะของกำไรที่มีคุณภาพ

ผู้วิเคราะห์แต่ละคนจะเข้าใจหรือให้ความหมายของคำว่าคุณภาพกำไรแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ ตลอดจนกำหนดคุณลักษณะของกำไรที่มีคุณภาพด้วยแนวคิดที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามผู้ลงทุนและผู้วิเคราะห์หลักทรัพย์มักแยกความแตกต่างระหว่างกำไรที่มีคุณภาพ และไม่มีคุณภาพออกเป็นแต่ละประเด็น ดังนี้

1. กำนวนขึ้นจากการใช้หลักการบัญชีที่ขัดหลักความระมัดระวัง เช่น การตีราคาสินค้าคงเหลือโดยใช้วิธี LIFO และการตัดค่าเสื่อมราคาในอัตราเร่ง เป็นต้น ไม่ใช่จากหลักการบัญชี

2. เป็นกำไรที่มีความเป็นไปได้สูงที่จะสามารถนำไปจัดสรรในรูปเงินสด ไม่ควรเป็นกำไรที่มีแนวโน้มว่าจะไม่สามารถเปลี่ยนกลับมาเป็นเงินสดที่จะสามารถไปจัดสรรให้แก่ผู้ถือหุ้นได้

3. เป็นกำไรที่ไม่ผันผวนไปจากเส้นแนวโน้มกำไรในอดีต (Earnings trend line) หรือจากเส้นแนวโน้มกำไรมาโดยตลอด

4. เป็นกำไรที่ไม่ว่าจะเป็นกำไรในอดีต หรือกำไรในปัจจุบันจะต้องเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีของกระแสกำไร (Earnings stream) ในอนาคต

5. เป็นกำไรที่เกิดจากการประกอบธุรกิจพื้นฐานของกิจการอย่างต่อเนื่อง ไม่ควรเป็นกำไรที่จะไม่เกิดขึ้นอีก หรือเกิดจากกิจกรรมอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากกิจกรรมขั้นพื้นฐานทางธุรกิจของกิจการ

6. เป็นกำไรที่สะท้อนถึงความระมัดระวังและความเป็นจริง (Prudent, realistic view) ของกิจการในการมองสถานการณ์ที่กิจการประสบอยู่ในปัจจุบันและที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ไม่ควรเป็นกำไรที่ไม่สะท้อนความเป็นจริงทางเศรษฐกิจ และเกิดจากหลักการบัญชีที่เกิดจากการมองอนาคตในแง่ดีมากเกินไป

7. เป็นกำไรที่เมื่อผู้วิเคราะห์ได้พิจารณาบุคคลควบคู่กันไป พบว่าไม่มีการปกปิดซ่อนเร้นสิ่งผิดปกติใด ๆ ที่อาจเป็นไปได้ เช่น การตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนเป็นค่าใช้จ่ายทันทีในงวดที่เกิดขึ้น ไม่ควรเป็นกำไรที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแสดงสินทรัพย์ที่ในราคาที่สูงเกินไปกว่ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน

8. เป็นกำไรที่เกิดจากการดำเนินงานอย่างแท้จริง ไม่ควรเป็นกำไรที่เกิดจากการทำธุรกรรมทางการเงินที่เป็นที่น่าสงสัย หรือธุรกรรมทางการเงินที่ทำพรับเพื่อซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนได้เสียของผู้ถือหุ้นในกิจการตามมา

9. เป็นกำไรที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจภายในประเทศ ไม่ควรได้มาจากการดำเนินงานในต่างประเทศเป็นหลัก

10. เป็นกำไรที่สามารถเข้าใจได้โดยง่าย ไม่ควรที่จะต้องศึกษาจากหมายเหตุประกอบงบการเงินที่ตามมาหลาย ๆ หน้า ซึ่งจะมีแต่เฉพาะผู้ที่ศึกษาในระดับปริญญาเอกทางการบัญชี และภาษาศาสตร์ร่วมกันเท่านั้นที่จะสามารถเข้าใจได้

จากคุณสมบัติของกำไรที่มีคุณภาพสูง/ต่ำ ทั้งหมดที่กล่าวมา จึงอาจสรุปได้ว่าปัจจัยที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์คุณภาพกำไร มีดังนี้

1. ผลกระทบของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่มีต่อกิจการ
2. ความผันผวนของกำไร
3. รายการที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวหรือไม่บ่อยครั้ง
4. ฐานะการเงินของกิจการ
5. นโยบายภาษี
6. วัตถุประสงค์ของผู้ใช้ข้อมูลกำไร
7. คุณภาพสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้
8. นโยบายบัญชี
9. กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเป็นประจำ
10. กระแสเงินสดที่อยู่เบื้องหลังการเกิดกำไร

อย่างไรก็ตามผู้วิเคราะห์ต้องตระหนักด้วยว่าจวบจนปัจจุบันนี้ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนว่าปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มีผลกระทบต่อมูลค่าของหลักทรัพย์อย่างไร นอกจากนี้ในการประเมินคุณภาพกำไร ยังไม่มีผู้ใดกำหนดมาตรฐานในการจัดอันดับความสำคัญของปัจจัยทั้ง 10 ข้างต้นขึ้นจึงจะสามารถเป็นที่ยอมรับของทุก ๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นการจัดอันดับโดยเรียงเป็นแต่ละปัจจัยไป หรือเรียงเป็นกลุ่ม ๆ ไป ประการสุดท้ายนัยสำคัญของแต่ละปัจจัยย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามแนวโน้มของเศรษฐกิจและความสามารถของผู้ลงทุนแต่ละรายที่จะแบกรับความเสี่ยงจากปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้น

2.3 เทคนิคการวิเคราะห์คุณภาพกำไร

2.3.1 ข้อพิจารณาทางด้านอุตสาหกรรม

ในการวิเคราะห์คุณภาพกำไร ควรวิเคราะห์อุตสาหกรรมควบคู่ไปด้วย อย่างไรก็ตามวิธีปฏิบัติทางบัญชี และธุรกรรมทางการเงินซึ่งเป็นที่ยอมรับในอุตสาหกรรมหนึ่ง อาจไม่เป็นที่ยอมรับในอีกอุตสาหกรรมหนึ่งก็เป็นได้ ตัวอย่างเช่น การตั้งค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยที่เกี่ยวข้องกับเงินกู้ที่กิจการนำมาใช้ในงานก่อสร้าง เป็นต้นทุนสินทรัพย์อาจเป็นที่ยอมรับในสายตาของผู้ลงทุนในธุรกิจสาธารณูปโภค เนื่องจากพอจะมีเหตุผลที่จะเชื่อได้ว่าอัตราค่าบริการในอนาคตจะสามารถชดเชยต้นทุนดอกเบี้ยที่นำมาตั้งเป็นต้นทุนสินทรัพย์ได้ ในทางตรงข้ามแม้ว่าการตั้งดอกเบี้ยเป็นต้นทุนสินทรัพย์จะเป็นหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป การบันทึกค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเป็นต้นทุนสินทรัพย์ระหว่างก่อสร้างของภาคธุรกิจอุตสาหกรรม แต่กลับไม่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เนื่องจากความแน่นอนตามสมควรที่รายได้ในอนาคต จะสามารถชดเชยต้นทุนดอกเบี้ยที่นำมาตั้งเป็นต้นทุนสินทรัพย์มีน้อยกว่าธุรกิจสาธารณูปโภค

ปัจจัยทางด้านการเมือง และสภาพแวดล้อมของธุรกิจอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไร ปัจจัยเหล่านี้ผู้บริหารจะไม่สามารถควบคุมได้ ตัวอย่างเช่น ผู้วิเคราะห์หามองว่ากำไรจากกิจการในต่างประเทศซึ่งภาวะเศรษฐกิจและการเมืองขาดเสถียรภาพ เป็นกำไรที่ด้อยคุณภาพ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากความเสี่ยงจากการที่กิจการที่ประกอบธุรกิจในประเทศนั้น ๆ อาจตกเป็นของรัฐในที่สุด และจากข้อจำกัดต่าง ๆ ที่รัฐบาลของประเทศนั้น ๆ กำหนดไว้เกี่ยวกับการโอนถ่ายกำไรกลับมายังประเทศผู้ลงทุน นอกจากนี้ข้อกำหนดต่าง ๆ ของรัฐ เช่น การควบคุมราคาสินค้าและค่าแรง อาจส่งผลในทางลบต่อความมีเสถียรภาพของกำไรและคุณภาพกำไร

2.3.2 การใช้หลักความระมัดระวังในการจัดทำข้อมูลทางบัญชี

คุณลักษณะของกำไรที่มีคุณภาพสูง เช่น การใช้หลักความระมัดระวังในการจัดทำตัวเลขทางบัญชี และนำเสนอข้อมูลที่สะท้อนฐานะการเงินที่เป็นจริง ขึ้นอยู่กับวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่กิจการใช้อยู่ ดังนั้นหากกิจการสองแห่งเหมือนกันทุกประการ ยกเว้นกิจการหนึ่งใช้หลักการบัญชีที่หละหลวมกว่าอีกกิจการหนึ่ง กิจการที่ใช้หลักการบัญชีที่ยึดหลักความระมัดระวังในระดับที่มากกว่าจะสะท้อนให้เห็นในแง่ของการแสดงกำไรที่ต่ำกว่า และการนำเสนอข้อมูลที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการใช้ดุลยพินิจในการประมาณรายการต่าง ๆ ด้วยความระมัดระวัง

อย่างไรก็ตาม ภายใต้ทฤษฎีตลาดทุนที่มีประสิทธิภาพ ตลาดสามารถมองเห็นความแตกต่างในตัวเลขกำไรของสองกิจการ อันเกิดจากการใช้นโยบายบัญชีที่แตกต่างกันได้อย่างทะลุปรุโปร่ง และยินดีที่จะซื้อหลักทรัพย์ของสองกิจการด้วยราคาที่เท่ากัน หากทฤษฎีนี้เป็นจริงและมองในแง่คณิตศาสตร์แบบง่าย ๆ กิจการที่แสดงกำไรที่ต่ำกว่า (กิจการที่ใช้หลักความระมัดระวังที่มากกว่า) ย่อมมีค่าอัตราส่วนราคาหุ้นต่อกำไรสูงกว่ากิจการที่แสดงกำไรสูงกว่า (กิจการที่ใช้หลักการบัญชีที่หละหลวมกว่า) เพราะมูลค่าหลักทรัพย์ที่เท่ากันจะถูกหารด้วยตัวเลขกำไรที่ต่ำกว่านั่นเอง

2.3.3 ความโปร่งใสในหลักการบัญชี

ลักษณะเชิงคุณภาพอีกประการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้พิจารณาคุณภาพกำไร คือ กำไรจะต้องเป็นตัวเลขที่สามารถเข้าใจได้ (Basic Understandability) กล่าวคือ หากมีกิจการสองแห่งให้เลือกซึ่งมีตัวเลขกำไรที่ผ่านมาและประมาณการกำไรเท่ากันทุกประการ ผู้ลงทุนจะให้มูลค่าหลักทรัพย์ของกิจการที่มีกระแสภาไรที่ช่วยให้สามารถวิเคราะห์ได้อย่างตรงไปตรงมา และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ไม่ซับซ้อนสูงกว่าหลักทรัพย์ของกิจการที่มีกระแสภาไรที่ยากเกินกว่าที่ผู้ลงทุนจะสามารถเข้าใจได้

2.3.4 สัญญาณเตือนภัย

เหตุผลประการหนึ่งที่ผู้วิเคราะห์จะต้องให้ความสำคัญ กับการวิเคราะห์คุณภาพกำไรก็คือ การค้นหาสัญญาณเตือนภัย ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของกิจการที่จะเกิดขึ้นตามมาซึ่ง

การวัดคุณภาพกำไรจากสัญญาณเตือนภัยจากอัตรากำไร หรือความเชื่อของผู้วิเคราะห์ที่ว่าผู้บริหาร โดยทั่วไปย่อมต้องการที่จะ (1) ใช้หลักการบัญชีที่ยึดหลักความระมัดระวังไว้ก่อน (2) พึ่งพิงรายได้จากการดำเนินงานในการสร้างผลกำไรให้กับกิจการ และ (3) จัดหาเงินในรูปของการก่อหนี้กับแหล่งภายนอกด้วยความรอบคอบระมัดระวัง และเมื่อผู้บริหารเริ่มหันเหไปจากอัตรากำไรที่ได้กล่าวมานี้ สมมติฐานของผู้วิเคราะห์ก็คือกิจการอาจกำลังตกอยู่ในสภาวะการณ์ที่ไม่สามารถทำให้อัตรากำไรของพวกเขาเป็นจริงได้ การวัดคุณภาพกำไรจากสัญญาณเตือนภัยจึงเป็นการตอกย้ำว่าความเบี่ยงเบนไปจากอัตรากำไรดังกล่าว เป็นแค่เพียงสัญญาณเตือนภัย และไม่ใช่ตัวบ่งบอกว่ากิจการกำลังประสบกับสถานการณ์ที่เลวร้ายลงไปกว่าเดิม หรือสถานการณ์ที่ไม่เป็นผลดีต่อกิจการ การค้นหาสัญญาณเตือนภัยต่าง ๆ จึงเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการวิเคราะห์คุณภาพกำไรและยังไม่ใช่จุดจบในตัว

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของรายการสัญญาณเตือนภัยส่วนหนึ่ง ที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไรและปัญหาอันอาจเกิดขึ้นตามมา (Pearlman, 1978 อ้างในวรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2549)

1) รายงานของผู้สอบบัญชีที่ขาดปกติ ใช้คำพูดประหลาด ๆ กล่าวถึงความไม่แน่นอนต่าง ๆ ที่มีสาระสำคัญ ออกรายงานที่ล่าช้ากว่าปกติหรือมีการชี้แจงถึงการเปลี่ยนแปลงตัวผู้สอบบัญชี สัญญาณเตือนภัยเหล่านี้อาจเป็นตัวบ่งบอกว่าผู้บริหารและผู้สอบบัญชีมีความเห็นที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับรายการบางรายการ ว่าควรมีวิธีปฏิบัติทางบัญชีอย่างไรจึงจะเกิดความเหมาะสม โดยทั่วไปความเห็นที่ขัดแย้งกันนี้มักจะเกี่ยวข้องกับรายการที่มีความเสี่ยงสูง

2) การลดลงในค่าใช้จ่ายที่เป็นไปตามดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Total Managed Costs) เช่น ค่าโฆษณา (หรือการลดลงเมื่อเทียบกับรายได้ค่าขาย) ฝ่ายบริหารจะลดค่าใช้จ่ายเหล่านี้ลงเพื่อให้กิจการทำกำไรได้เข้าเป้า เมื่อรายจ่ายเหล่านี้ลดลง จึงมักมีคำถามตามมาว่าจะทำให้ผลประโยชน์ในระยะยาวที่กิจการจะได้รับเกิดความเสียหายตามมาด้วยหรือไม่

3) การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี หรือการเปลี่ยนแปลงในนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้อยู่ไปสู่นโยบายบัญชีที่หละหลวมมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางบัญชีอาจเป็นสัญญาณบ่งบอกว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจของกิจการกำลังเปลี่ยนแปลงไป หรืออาจเป็นแค่เพียงการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่ผลกำไรและอัตรากำไรโตของกำไรที่สูงขึ้น

4) การเพิ่มขึ้นของบัญชีลูกหนี้หรือรายได้ค้างรับที่แตกต่างไปจากยอดที่กิจการประสบอยู่ในอดีตอย่างเห็นได้ชัด อาจเป็นตัวบ่งบอกว่ากิจการได้มีการให้สินเชื่อทางการค้าเพื่อกระตุ้นยอดขายเพื่อทำกำไรให้เข้าเป้า ยอดขายเหล่านี้มักจะเกิดจากการขายให้กับลูกค้า ที่มีความ

5) การขยายตัวของบัญชีเจ้าหนี้การค้าที่แตกต่างไปจากยอดที่กิจการประสบอยู่ในอดีตอย่างเห็นได้ชัดหรือการขยายระยะเวลาการชำระหนี้เกินไปกว่าระยะเวลาการชำระหนี้โดยปกติ ปกติ อาจเป็นสัญญาณบ่งบอกว่ากิจการต้องการที่จะทำให้ยอดดุลของบัญชีเจ้าหนี้คล้ายกับว่าเพิ่งเกิดขึ้นล่าสุด ณ วันที่จัดทำงบดุล

6) การเพิ่มขึ้นในยอดคงเหลือในบัญชีสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอย่างผิดปกติ เป็นสัญญาณบ่งบอกว่า กิจการอาจกำลังตั้งรายจ่ายในสินทรัพย์ไม่มีตัวตนเป็นค่าใช้จ่ายรอดักบัญชี เนื่องจากรายได้ที่กิจการทำได้ไม่เพียงพอต่อการที่จะชดเชยรายจ่ายดังกล่าว หากมีการตัดเป็นค่าใช้จ่ายในงวดที่เกิดขึ้น

7) มีรายได้มาจากรายการที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว และไม่เกิดขึ้นอีกในอนาคตอันใกล้ เช่น กำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์ (เช่น อาคารสำนักงานใหญ่ เป็นต้น) การจำหน่ายสินทรัพย์ออกไปในราคาที่ทำกำไรเช่นนี้ อาจทำขึ้นเพียงเพื่อให้กำไรที่เกิดขึ้นจริง ไม่ต่างไปจากกำไรที่ได้ประมาณการไว้

8) การลดลงในอัตรากำไรขั้นต้น อาจเป็นสัญญาณบ่งบอกว่าการแข่งขันทางด้านราคาทำให้กิจการไม่สามารถปรับราคาสินค้าได้ตามใจชอบหรืออาจเป็นสัญญาณบ่งบอกว่ากิจการไม่สามารถควบคุมต้นทุนได้หรือส่วนผสมผลิตภัณฑ์ที่กิจการทำอยู่อาจจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

9) การลดลงในสำรองต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการตัดจ่ายโดยตรงจากสำรองหรือการโอนกลับรายการสำรองต่าง ๆ การตัดจ่ายโดยตรงจากสำรองเป็นตัวบ่งบอกว่ารายการอื่นอาจเกิดขึ้น ซึ่งได้มีการตั้งสำรองเพื่อสำหรับจำนวนนี้ไว้แล้ว ได้เกิดขึ้นตามนั้นจริง ในขณะที่การโอนกลับรายการที่ตั้งสำรองไว้เป็นตัวบ่งบอกว่ากิจการทำขึ้นเพื่อสร้างกำไร

10) การเพิ่มขึ้นในเงินกู้ยืมเป็นสัญญาณบ่งบอกว่ากิจการกำลังประสบกับปัญหาในการจัดหาเงินทุนเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จากแหล่งเงินทุนภายในกิจการ

11) การเพิ่มขึ้นในบัญชีภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี อาจเป็นสัญญาณบ่งบอกว่า กิจการกำลังใช้หลักการบัญชีที่หละหลวมในการจัดทำตัวเลขกำไร เพื่อนำเสนอต่อสาธารณชนหรือเป็นสัญญาณบ่งบอกว่ากำไรก่อนหักภาษีเงินได้ ซึ่งเป็นตัววัดผลการดำเนินงานที่แท้จริงของกิจการ กำลังปรับตัวไปในทางลดลง

12) ยอดดุลของบัญชีเงินสด และบัญชีเงินลงทุนในหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดต่ำมาก ณ วันสิ้นปี อาจเป็นสัญญาณบ่งบอกว่ากิจการอาจมีการนำเงินสดไปชำระหนี้เพื่อปรับปรุงอัตราส่วนทุนหมุนเวียนให้สูงขึ้น

13) ยอดเงินกู้ยืมระยะสั้นสูงขึ้นอย่างผิดปกติ ณ วันสิ้นปีหรือ ณ ช่วงเวลาที่แตกต่างไปจากปีที่ผ่าน ๆ มา อาจเป็นสัญญาณบ่งบอกว่ากิจการอาจทำการกู้ยืมเงินมาเพื่อสนับสนุนการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มยอดขายตอนปลายงวดให้สูงขึ้น หรือเป็นสัญญาณบ่งบอกว่ารูปแบบของการดำเนินธุรกิจอาจกำลังเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

14) อัตราหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือที่ต่ำลง อาจเป็นสัญญาณบ่งบอกว่าปัญหาทางการขาย ปัญหาทางด้านสินค้าคงเหลือหรือปัญหาทางการผลิตกำลังเกิดขึ้น

นอกเหนือจากสัญญาณเตือนภัยข้างต้น ผู้วิเคราะห์ควรให้ความสำคัญกับสัญญาณเตือนภัยอื่น ๆ อีกดังนี้ (Schilit, 1993 อ้างในวรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2549)

15) เงินสดบางส่วนของกิจการมีข้อจำกัดในการใช้

16) บัญชีลูกหนี้การค้าหรือรายได้ค้างรับ

16.1 ลูกหนี้การค้า หรือรายได้ค้างรับค้างชำระเกินกำหนดค่อนข้างมาก

16.2 บัญชีลูกหนี้การค้าหรือรายได้ค้างรับมียอดสูงขึ้น ในขณะที่ยอดขายไม่เปลี่ยนแปลงไปจากปีก่อน ๆ

16.3 การพึงพิงอยู่กับลูกหนี้การค้าเพียงรายเดียวหรือสองราย

16.4 อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้การค้าที่ลดลงมีจำนวนสูงที่ไม่ผันแปรระยะเวลาที่ให้สิทธิแก่ลูกค้าในการส่งคืนสินค้า

17) สินค้าคงเหลือ

17.1 สินค้าคงเหลือเพิ่มขึ้นในขณะที่ยอดขายไม่เปลี่ยนแปลงไปจากปีก่อน ๆ

17.2 สินค้าคงเหลือที่กิจการนำไปใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน

17.3 การประกันภัยที่อาจทำได้ไม่เพียงพอ

17.4 การเปลี่ยนแปลงวิธีการราคาสินค้าคงเหลือ

17.5 การนำต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องมารวมไว้เป็นส่วนหนึ่งของสินค้าคงเหลือ

18) เงินลงทุนในหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด

18.1 การโอนถ่ายจากสินทรัพย์หมุนเวียนไปเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

18.2 การบันทึกเงินลงทุนในหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดไว้สูงเกินกว่าต้นทุนที่กิจการได้มา

18.3 ไม่มีการตัดจำหน่ายเงินลงทุนในหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดที่มีความเสี่ยงต่อการลดลงในมูลค่าอย่างถาวรออกจากบัญชี

19) สินทรัพย์ถาวร เช่น ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

19.1 เครื่องจักรและเทคโนโลยีล้ำสมัย

19.2 ค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุงสูง

19.3 ผลผลิตที่ลดลง

19.4 การคิดค่าเสื่อมราคาต่ำเกินไป

19.5 การเปลี่ยนแปลงวิธีการคิดค่าเสื่อมราคา

19.6 การขยายระยะเวลาการตัดค่าเสื่อมราคา

19.7 ค่าเสื่อมราคาลดลง

19.8 การตัดจำหน่ายสินทรัพย์ออกจากบัญชีเป็นจำนวนมาก

20) สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

20.1 ระยะเวลาการตัดจำหน่ายที่ยาวเกินไป

20.2 ขยายระยะเวลาการตัดจำหน่าย

20.3 สินทรัพย์ไม่มีตัวตนเมื่อเทียบกับสินทรัพย์รวม และส่วนของผู้ถือหุ้นมีสัดส่วนค่อนข้างสูง

20.4 ยอดดุลของบัญชีค่าความนิยมค่อนข้างสูงทั้ง ๆ ที่ศักยภาพในการทำกำไรของบริษัทที่ถูกลงทุนเริ่มถดถอย

21) หนี้สินโดยประมาณ (Estimated liabilities) แสดงไว้ต่ำเกินไป

2.3.5 การประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้อยู่ ที่มีผลต่อคุณภาพกำไร

เป็นการประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้อยู่ที่มีผลต่อคุณภาพกำไร มาเป็นตัววัด (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2549) โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดนั้น จะดูจากลักษณะของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้อยู่และประเมินออกมาเป็น 3 ค่าด้วยกัน คือ ค่าบวก แสดงให้เห็นถึงนโยบายบัญชีที่กิจการที่ดี และปรากฏให้เห็น แต่ถ้าเป็นค่าลบจะเป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นลักษณะของนโยบายการบัญชีที่ส่งผลให้คุณภาพกำไรด้อยลง แต่ถ้าเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีแล้ว ไม่ปรากฏว่ากิจการได้ปฏิบัติหรือใช้เกณฑ์นั้น ๆ อยู่ก็จะประเมินว่าไม่ปรากฏแทน การประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไร ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่มีผลต่อคุณภาพกำไร

ลักษณะของนโยบายการบัญชี	ผลกระทบที่มีต่อคุณภาพกำไร
1. หละหลวม (Liberal)	ทางลบ
2. ระมัดระวังมากเกินไป (Ultraconservative)	ทางลบ
3. สะท้อนความเป็นจริงทางเศรษฐกิจ	ทางบวก
4. ค่าต่าง ๆ ที่ประมาณขึ้นต่างไปจากค่าที่แท้จริง อย่างมีสาระสำคัญ	ทางลบ
5. นโยบายการบัญชีของกิจการแตกต่างไปจากนโยบายการบัญชี ที่ใช้อยู่ในอุตสาหกรรมนั้น	ทางลบ
6. การตั้งค่าใช้จ่ายที่โอกาสที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อกิจการ ในอนาคตมีน้อยมากเป็นค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชี	ทางลบ
7. การเปลี่ยนแปลงทางบัญชีเพื่อให้อัดคล้องกับนโยบายการ บัญชีที่ทางการกำหนดหรือที่ทางการเสนอแนะ	ทางบวก
8. การเปลี่ยนแปลงทางบัญชีที่ขาดเหตุผลสนับสนุน ทั้งนี้เมื่อได้ พิจารณาจากข้อเท็จจริงรอบด้าน	ทางลบ
9. การเปลี่ยนแปลงทางบัญชีเกิดขึ้นบ่อยครั้ง	ทางลบ
10. Income smoothing	ทางลบ
11. กำไรที่ได้มาจากการขยับรายได้ในอนาคตเข้ามาเป็นรายได้ใน งวดปัจจุบัน หรือการนำรายได้ของงวดก่อนมารับรู้เป็นรายได้ ในงวดปัจจุบัน	ทางลบ
12. กำไรสุทธิไม่สัมพันธ์ไปทางเดียวกันกับค่าขาย	ทางลบ
13. รับรู้รายได้ก่อนที่การให้บริการที่มีนัยสำคัญจะเสร็จสิ้น	ทางลบ
14. ชะลอการรับรู้รายได้ออกไปโดยขาดเหตุผล	ทางลบ
15. ในงวดปัจจุบันมีการ โอนกลับกำไร ที่ได้รับรู้ไปแล้ว ในงวดก่อน	ทางลบ
16. ในงวดปัจจุบันมีการ โอนกลับรายการตัดจำหน่ายสิทธิทรัพย์ ของงวดก่อน	ทางลบ

ลักษณะของนโยบายการบัญชี	ผลกระทบที่มีต่อคุณภาพกำไร
17. ตั้งค่าใช้จ่ายค้างจ่ายไว้ต่ำเกินไป	ทางลบ
18. ตั้งค่าใช้จ่ายค้างจ่ายไว้สูงเกินไป	ทางลบ
19. ในงวดปัจจุบันมีการตั้งสำรองค่าใช้จ่าย หรือขาดทุนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่มีนัยสำคัญอันเป็นผลมาจากการขาดความระมัดระวังในการตั้งสำรองอย่างเพียงพอในงวดที่ผ่านมา	ทางลบ
20. การล้างบาง (Taking a financial bath) โดยการตัดจำหน่ายสินทรัพย์เป็นค่าใช้จ่ายครั้งใหญ่ภายหลังจากที่ผู้บริหารชุดใหม่เข้าทำการครอบงำกิจการ	ทางลบ

ที่มา: ดร.วรศักดิ์ ทูมมานนท์. มิติใหม่ของการเงินและการวิเคราะห์.(กรุงเทพฯ: ธรรมนิติ เพรส, 2549.) หน้า 566-567

2.3.6 การประเมินฝ่ายบริหาร (Management Appraisal)

ผู้วิเคราะห์อาจใช้รายการตรวจสอบนโยบายการบัญชี ประกอบการวิเคราะห์ระดับของความระมัดระวังของกิจการในการจัดทำตัวเลขกำไร รายการตรวจสอบดังกล่าวจะมีคะแนนลงโทษสำหรับการใช้นโยบายบัญชีที่ไม่เหมาะสมในแต่ละเรื่องไว้ในระดับที่แตกต่างกันไป การวิเคราะห์อาจทำโดยการเปรียบเทียบคุณภาพกำไรของกิจการในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา คะแนนลงโทษดังกล่าวจะกำหนดคะแนนลงโทษ โดยจะพิจารณาตัดจากแต่ละนโยบายการบัญชีที่ผู้วิเคราะห์พิจารณาแล้วเห็นว่าหละหลวมเกินไป ตัวอย่างเช่น หากกิจการตัดค่าเสื่อมราคาโดยใช้วิธีเส้นตรง จะตัด 1 คะแนน ยิ่งกิจการสะสมคะแนนลงโทษไว้มากเท่าไร คุณภาพกำไรของกิจการก็ยิ่งลดต่ำลงเท่านั้น เพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทของนโยบายการบัญชีที่มีต่อตัวเลขกำไร และเพื่อที่ประเมินความโอนเอียงของผู้บริหารกิจการไปจากหลักความระมัดระวัง ผู้วิเคราะห์จะนำคะแนนลงโทษ ที่ได้หักไปในแต่ละจุดมาประกอบการพิจารณาการจัดอันดับกิจการที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน ตามคุณภาพของนโยบายบัญชีที่กิจการเลือกมาใช้ การวิเคราะห์คุณภาพกำไรโดยใช้วิธีการหักคะแนนลงโทษเป็นแต่ละจุดไปนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า การที่กิจการเลือกรับนโยบายการบัญชีใดมาใช้นั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับนิสัยส่วนตัวของผู้บริหารนั่นเอง

ตารางที่ 2 รายการตรวจสอบคุณภาพกำไร

คุณลักษณะของกำไรที่ไม่มีคุณภาพ	คะแนนลงโทษ
1. การตัดค่าเสื่อมราคาโดยวิธีเส้นตรง Investment Tax	- 1
2. Credit ที่คำนวณขึ้นโดยใช้วิธี Flow Through	- 1
3. การตั้งสิทธิบัตรเป็นค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชี	- 2
4. การใช้วิธีต้นทุนเต็ม (Full Cost Accounting) ในธุรกิจน้ำมัน	- 5
5. การตั้งค่าใช้จ่ายก่อนเริ่มดำเนินงานเป็นค่าใช้จ่ายรอตัดบัญชี	- 1
6. การตั้งสำรองเพื่อขาดทุนไว้ต่ำกว่าผลขาดทุนที่ควรจะได้บันทึกไว้ในทางบัญชี	- 1
7. การตัดจำหน่ายค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชีโดยใช้ระยะเวลาที่ยาวเกินไป	- 1
8. การตัดค่าเสื่อมราคาโดยอิงอายุการใช้งานกับอายุจริง (Physical Life) ซึ่งยาวกว่าอายุที่จะให้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจแก่กิจการ (Economic Life)	- 1
9. จำนวนเงินจ่ายขาดในหนี้สินเงินบำนาญ (ส่วนเกินของหนี้สินเงินบำนาญที่เกินกว่าราคายุติธรรมของทรัพย์สิน โครงการบำนาญ)	
จำนวนเงินจ่ายขาดเทียบเท่ากับ ½ ปี	- 1
จำนวนเงินจ่ายขาดเทียบเท่ากับ 1 ปี	- 2
จำนวนเงินจ่ายขาดเทียบเท่ากับ 2 ปี	- 3
10. การรับรู้รายได้จากสัญญาก่อนการชำระเงินจะเสร็จสิ้น	- 1
11. การรับรู้รายได้จากงานที่ทำเสร็จเพียงบางส่วน	- 1
12. การจัดจำแนกลูกหนี้ระยะยาวเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน	- 2
13. การตั้งค่าใช้จ่ายทางการตลาดเป็นค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชี	- 1
14. การจัดจำแนกที่ดินรอการพัฒนาไว้เป็นสินทรัพย์หมุนเวียน	- 3
15. ไม่ได้ตัดจำหน่ายค่าความนิยมที่ได้บันทึกไว้	- 1
16. การตีราคาสินค้าคงเหลือโดยใช้วิธี FIFO	- 1
17. ไม่ได้ใช้สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big four	- 1
18. การรวมกำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์ไว้เป็นส่วนหนึ่งของรายได้จากการดำเนินงานปกติ	- 1
19. การจัดสรรต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าสู่ส่วนงานที่ได้มีการยกเลิกการดำเนินงานมากเกินไป	- 1
20. สมควรได้รับคะแนนลงโทษในประเด็นอื่น ๆ	- 5

2.3.7 อัตราส่วนทางการเงิน

อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพกำไร มีดังต่อไปนี้

1) อัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สิน

$$= \frac{\text{สินทรัพย์}}{\text{หนี้สิน}}$$

อัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สิน เป็นอัตราส่วนแสดงสภาพคล่องในการดำเนินงานของกิจการว่ากิจการสามารถจัดหาสินทรัพย์ได้มากกว่าหรือเท่ากับหนี้สินที่มีอยู่ อัตราส่วนที่ดีมีค่ามากกว่า 1 เพราะกิจการสามารถจัดหาสินทรัพย์ได้มากกว่าการก่อหนี้สิน หรือการมีภาระผูกพันทางการเงิน

2) อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน

$$= \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน เป็นอัตราส่วนแสดงสภาพคล่องในการดำเนินงานของกิจการว่ากิจการสามารถจัดหาสินทรัพย์ได้มากกว่า หรือเท่ากับหนี้สินที่มีอยู่ โดยพิจารณาเฉพาะสินทรัพย์และหนี้สินที่มีสภาพคล่องสูง อัตราส่วนที่มีมีค่ามากกว่า 1 เพราะกิจการสามารถจัดหาสินทรัพย์ได้มากกว่าการก่อหนี้สิน หรือการมีภาระผูกพันทางการเงิน

3) อัตราส่วนดัชนีกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Operating Cash Index)

$$= \frac{\text{กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน}}{\text{กำไรสุทธิ}}$$

อัตราส่วนดัชนีกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน เป็นตัวบ่งบอกว่าหากกิจการสามารถก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงานได้ในจำนวนที่สูงพอ ๆ กับกำไรที่หาได้แล้ว จะมีความเป็นไปได้ว่ากำไรนั้นจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานอย่างแท้จริง ไม่ใช่การทำวิศวกรรมทางการเงิน และถือว่าเป็นกำไรที่มีคุณภาพ ในทางกลับกันหากกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีค่าเป็นลบติดต่อกันหลายปี ในขณะที่กำไรสุทธิมีเครื่องหมายเป็นบวก หรือกำไรสุทธิทางบัญชีสูงเกินกว่ากระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานติดต่อกันเป็นระยะเวลายาวนาน กำไรนั้นจัดเป็นกำไรที่ด้อยคุณภาพ

4) อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Interest Coverage Ratio)

$$= \frac{\text{กระแสเงินสดจากการดำเนินงานก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้}}{\text{ดอกเบี้ยจ่ายเป็นเงินสดระหว่างปี}}$$

อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย แสดงอัตราส่วนในการจัดหาเงินจากกิจกรรมการดำเนินงาน ว่ากิจการมีความสามารถในการจัดหาเงินมาชำระดอกเบี้ยได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ อัตราส่วนที่คมีค่ามากกว่า 1 ยิ่งอัตราส่วนมีค่ามากแสดงว่ามีความสามารถในการชำระหนี้ และมีสภาพคล่องสูง

5) อัตราส่วนคุณภาพกำไร (Quality of Earning)

= กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษี

กำไรก่อนหักดอกเบี้ยจ่าย ภาษี และค่าเสื่อมราคา

อัตราส่วนคุณภาพกำไรเป็นอัตราส่วนที่บ่งบอกถึงความแตกต่างระหว่างกระแสเงินสดจากการดำเนินงานกับกำไรที่ได้รายงานในงบกำไรขาดทุน หากผลของการวิเคราะห์อัตราส่วนคุณภาพกำไร บ่งชี้ว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีความแตกต่างจากกำไรอย่างเห็นได้ชัด เช่น อัตราส่วนคุณภาพกำไรเป็นลบ ก็จะเป็นสัญญาณเตือนภัยให้กับผู้วิเคราะห์ที่ต้องค้นหาสาเหตุของความผิดปกติที่อาจเกิดจากการตกแต่งงบการเงิน กล่าวคือ กิจการอาจมีการรับรู้รายได้เร็วกว่าที่ควรจะเป็น หรือมีการตั้งפקค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนบางรายการไว้เป็นค่าใช้จ่ายรอตัดบัญชีในอนาคต พยายามหลบเลี่ยงการตัดค่าเสื่อมราคา หลบเลี่ยงการค้อยค่าของสินทรัพย์ วิธีดังกล่าวทำให้กำไรสุทธิสูงขึ้น แต่ไม่ทำให้กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเพิ่มขึ้น กำไรที่เกิดขึ้นก็จะเป็นกำไรที่ไม่มีคุณภาพ

2.3.8 การวัดความแปรปรวนและความเสี่ยง

คุณภาพกำไรอาจวัดได้จากความผันผวนของกำไรไปจากเส้นแนวโน้มกำไรในช่วงที่ผ่านมา เนื่องจากความผันผวนของกำไรที่น้อยกว่า จะเป็นตัวบ่งบอกว่าหลักทรัพย์นั้นมีความเสี่ยงต่อการลงทุนน้อยกว่า ความผันผวนของกำไรที่น้อยกว่าจึงตามมาด้วยกำไรที่มีคุณภาพสูงกว่า ตัววัดเชิงสถิติที่นำมาใช้ในการวัดความแปรปรวนและความเสี่ยงอันเกี่ยวเนื่องกับกำไร ได้แก่

1) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจะบ่งบอกว่ากำไรที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างนั้นผันผวนไปจากค่าเฉลี่ยของการกระจายตัวเลขกำไรเพียงใด

$$s = \frac{\sqrt{\sum (x - \bar{x})^2}}{N}$$

โดยที่ s = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x = กำไรที่ประกาศในปี ที่ t

$$\frac{\bar{x}}{N} = \text{กำไรถัวเฉลี่ย}$$

$$N = \text{จำนวนปี}$$

ยิ่งค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกำไรสูงเท่าไร ความมีเสถียรภาพของกำไรของกิจการก็ลดน้อยลงเท่านั้น ถ้าค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูง แสดงว่ากำไรมีคุณภาพต่ำ

2) สัมประสิทธิ์ความแปรปรวน

สัมประสิทธิ์ความแปรปรวนจะเป็นตัวบ่งบอกการกระจายกำไรสัมพัทธ์ กล่าวคือตัววัดอัตราร้อยละของความเบี่ยงเบนมาตรฐานเมื่อเทียบกับกำไรเฉลี่ย เนื่องจากในบางสถานการณ์การพิจารณาเฉพาะค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพียงอย่างเดียวอาจก่อให้เกิดการหลงผิด เช่น ในกรณีที่มีการกระจายความน่าจะเป็นของตัวเลขกำไรของสองกิจการที่นำมาเปรียบเทียบมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน แต่มีค่าเฉลี่ยของกำไรแตกต่างกัน ไม่ได้หมายความว่ากำไรนั้นจะมีคุณภาพเสมอไป ในกรณีเช่นนี้ผู้วิเคราะห์ควรคำนวณสัมประสิทธิ์ความแปรปรวน ซึ่งจะช่วยให้สามารถแยกความแตกต่างของควมมีคุณภาพกำไรของสองกิจการที่นำมาเปรียบเทียบ

$$V = \frac{S}{\bar{X}}$$

โดยที่ V = สัมประสิทธิ์ของความแปรปรวน
 S = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\bar{X}$ = กำไรถัวเฉลี่ย

สัมประสิทธิ์ของความแปรปรวนนำมาใช้ในการประเมินความไม่มีเสถียรภาพของกำไรของแต่ละกิจการที่นำมาเปรียบเทียบกัน ยิ่งสัมประสิทธิ์ของความแปรปรวนของกิจการยิ่งมีมากขึ้นเท่าใด กระแสกำไรของกิจการก็ยิ่งมีความเสี่ยงมากขึ้นเท่านั้น และถือว่าเป็นกำไรที่ด้อยคุณภาพ

2.4 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบการเงินของธนาคารของรัฐ

ธนาคารของรัฐจะต้องมีการจัดทำรายงานทางการเงิน เพื่อเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน และผลการดำเนินงาน โดยมีหลักสำคัญในการจัดทำงบการเงิน ที่จะต้องมีการปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายที่บังคับ ดังต่อไปนี้

2.4.1 พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2550 : ออนไลน์)

1) ให้ธนาคารพาณิชย์แสดงหนี้สินและสินทรัพย์ให้ครบถ้วนถูกต้องตามความเป็นจริง และประกาศรายการย่อตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดโดยแสดงหนี้สิน และ

2) ให้ธนาคารพาณิชย์ปิดบัญชีทุกงวดการบัญชีในรอบระยะเวลา 6 เดือน ถ้าธนาคารพาณิชย์ใดมีสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ หรือที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ให้ตัดสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ดังกล่าวออกจากบัญชี หรือกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ดังกล่าว เมื่อสิ้นงวดการบัญชีนั้น

3) ภายใน 4 เดือนให้ธนาคารพาณิชย์ประกาศงบดุล และงบกำไรขาดทุนที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่แล้ว ตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ประกาศดังกล่าวให้ปิดไว้ที่เปิดเผย ณ สำนักงานของธนาคารพาณิชย์นั้น และงบดุลจะต้องมีการรับรองของผู้สอบบัญชีซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความเห็นชอบในแต่ละปีบัญชี และต้องไม่ใช่กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างของธนาคารพาณิชย์นั้น

4) การตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ของธนาคารพาณิชย์ กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องกันเงินสำรองเป็นค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ แต่ละประเภทตามอัตราและหลักเกณฑ์ที่ระบุคือ

- สินทรัพย์จัดชั้นสูญ ให้ตัดออกจากบัญชี
- สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ คือ ลูกหนี้ที่ค้างชำระเงินต้นและดอกเบี้ย

เกินกว่า 12 เดือน ให้กันเงินสำรองในอัตราร้อยละ 100

- สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย คือ ลูกหนี้ที่ค้างชำระเงินต้นและดอกเบี้ยเกินกว่า

6 เดือน ให้กันเงินสำรองในอัตราร้อยละ 50

- สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน คือ ลูกหนี้ที่ค้างชำระเงินต้นและ

ดอกเบี้ยเกินกว่า 3 เดือน ให้กันเงินสำรองในอัตราร้อยละ 20

- สินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ ให้กันเงินสำรองไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2

- สินทรัพย์จัดชั้นปกติ ให้กันเงินสำรองไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1

2.4.2 ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2550 : ออนไลน์) ที่ กจ. 40/2540 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการรายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ซึ่งสามารถสรุปเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1) ให้บริษัทที่ออกหลักทรัพย์มีหน้าที่จัดทำและส่งงบการเงิน และรายงานเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน ต่อสำนักงานตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 2 ฉบับ ตั้งแต่วันที่แบบแสดงรายการข้อมูลและร่างหนังสือชี้ชวนที่บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ได้ยื่นต่อสำนักงานมีผลใช้บังคับแล้ว

2) บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ที่เป็นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย งบการเงินและรายงานเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่บริษัทมีหน้าที่จัดทำและส่งต่อสำนักงานให้ เป็นไปตามรายการและระยะเวลา ดังต่อไปนี้

- งบการเงินรายไตรมาสที่ผู้สอบบัญชีได้สอบทานแล้ว ให้ส่งต่อสำนักงานภายใน 45 วันนับแต่วันสุดท้ายของแต่ละไตรมาส

- งบการเงินประจำงวดการบัญชีที่ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและแสดงความเห็นแล้วให้ส่งต่อสำนักงานภายใน 3 เดือนนับแต่วันสิ้นสุดรอบระยะเวลาบัญชี

3) วิธีการจัดทำงบการเงินรายไตรมาสและงบการเงินประจำงวดการบัญชี สำหรับบริษัทที่ออกหลักทรัพย์เป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ให้เป็นดังนี้

- งบการเงินรายไตรมาส รายการที่แสดงต้องมีรายการครบถ้วนในลักษณะเดียวกับงบการเงินประจำงวดการบัญชี ส่วนข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินรายไตรมาส ให้เปิดเผยเฉพาะรายละเอียดเรื่องต่อไปนี้ (ถ้ามี) คือ การลงทุนในบริษัทย่อย บริษัทร่วม และบริษัทอื่น รายการบัญชีของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ เหตุการณ์ภายหลังวันที่ในงบการเงิน ภาวะผูกพันและหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นภายในหน้า และ

- ข้อสังเกตของผู้สอบบัญชีในรายงานการสอบทานงบการเงินรายไตรมาส ต้องไม่มีลักษณะที่แสดงให้เห็นว่า ผู้สอบบัญชีไม่อาจสอบทานงบการเงินดังกล่าวได้ตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่กำหนดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย อันเนื่องมาจากบริษัทที่ออกหลักทรัพย์หรือผู้บริหารของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ไม่ให้ความร่วมมือ

- งบการเงินประจำงวดการบัญชี ต้องมีรายงานการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีที่ไม่มีความหมายในลักษณะไม่แสดงความเห็นต่อการจัดทำงบการเงินของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ หรือที่ไม่แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขในรายการบัญชีที่เป็นสาระสำคัญ อันเนื่องมาจากผู้สอบบัญชีถูกจำกัดขอบเขตการสอบบัญชี เว้นแต่การถูกจำกัดขอบเขตการสอบบัญชีดังกล่าวมิได้เกิดจากการกระทำ หรือไม่กระทำของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ หรือผู้บริหารของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์

4) ในกรณีที่บริษัทที่ออกหลักทรัพย์มีบริษัทย่อย ให้บริษัทที่ออกหลักทรัพย์จัดทำงบการเงินรวมเป็นการเพิ่มเติม และหากบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ดังกล่าวไม่ได้นำบริษัทย่อยใดมา

5) การจัดทำและเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินต้องเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่ใช้บังคับกับบริษัทมหาชนจำกัด ในกรณีที่การจัดทำหรือการเปิดเผยข้อมูลในเรื่องใด ไม่มีมาตรฐานการบัญชีไทยครอบคลุมถึง ให้บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ระบุนโยบายบัญชีที่ใช้ปฏิบัติสำหรับการบันทึกรายการนั้น และคำอธิบายว่านโยบายการบัญชีดังกล่าวเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีใด

6) ในกรณีที่บริษัทที่ออกหลักทรัพย์เป็นสถาบันการเงิน ให้บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ดังกล่าวเปิดเผยรายละเอียดสินทรัพย์ของบริษัทที่เข้าเกณฑ์การจัดชั้นสินทรัพย์แต่ละชั้นไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินด้วย ทั้งนี้ให้ใช้เกณฑ์การจัดชั้นสินทรัพย์ที่กำหนดโดยหน่วยงานที่กำกับและควบคุมการประกอบธุรกิจของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์นั้น

7) บริษัทจดทะเบียนที่เป็นรัฐวิสาหกิจ ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน เป็นผู้สอบบัญชี

2.4.3 ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการบัญชีและการเงินของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2548 (กระทรวงการคลัง, 2550 : ออนไลน์) ซึ่งประกาศ ณ วันที่ 27 ตุลาคม 2548 มีข้อบังคับด้านการจัดทำงบการเงินดังต่อไปนี้

1) ให้รัฐวิสาหกิจจัดให้มีระบบบัญชี ที่เหมาะสมตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปเพื่อใช้บันทึกรายการทางการเงินอันจะแสดงผลการดำเนินงาน และฐานะการเงินของรัฐวิสาหกิจที่เป็นอยู่ตามจริง

2) ลูกหนี้ที่มีใช้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจรายใด ถ้าเป็นหนี้ชำระเกินกว่าหนึ่งปีขึ้นไปนับจากวันที่หนี้ถึงกำหนดชำระ ให้รัฐวิสาหกิจตั้งสำรองหนี้สูญเท่ากับจำนวนลูกหนี้นั้น แต่ ถ้าไม่เกินหนึ่งปี ให้รัฐวิสาหกิจตั้งสำรองหนี้สูญตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการรัฐวิสาหกิจกำหนด ส่วนการตั้งสำรองหนี้สูญสำหรับลูกหนี้ที่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

3) การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี ให้ทำได้เฉพาะในกรณีดังต่อไปนี้

1. จ่ายโบนัสกรรมการและพนักงานตามระเบียบเกี่ยวกับโบนัสกรรมการและพนักงาน
2. จ่ายเงินปันผลหรือนำเงินส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน
3. เงินสำรองที่กำหนดไว้เป็นอัตราแน่นอนตามกฎหมาย

4. จ่ายภาษีเงินได้ของรัฐวิสาหกิจ การจัดสรรกำไรสุทธิตาม 1 และ 2 ต้องได้รับอนุมัติจากกระทรวงการคลังก่อน ส่วนกำไรสุทธิส่วนที่มีได้จัดสรรให้ออนไปเข้าบัญชีกำไรสะสม การจัดสรรกำไรสะสมต้องได้รับอนุมัติจากกระทรวงการคลังก่อน

4) ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีรัฐวิสาหกิจทุกแห่ง

5) ให้รัฐวิสาหกิจจัดทำแผนการปฏิบัติงาน งบทำการ และแผนทางการเงินประจำงวดการบัญชีล่วงหน้าหนึ่งปี สำหรับเป็นแนวทางในการดำเนินงานตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนด และส่งกระทรวงการคลังภายในเดือนแรกของปีบัญชีที่จะใช้แผนการปฏิบัติงาน และให้รัฐวิสาหกิจจัดทำรายงานฐานะทางการเงินรายไตรมาสตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนด เพื่อส่งกระทรวงการคลังภายในสี่สิบห้าวัน นับแต่วันสิ้นสุดของแต่ละไตรมาส และต้องได้รับการสอบทานโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

6) ให้รัฐวิสาหกิจปิดบัญชีตามปีงบประมาณ เพื่อแสดงผลการดำเนินงานในงวดบัญชี และทำงบการเงิน แต่ในกรณีที่มีเหตุผลจำเป็นและโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง รัฐวิสาหกิจจะปิดบัญชีตามปีปฏิทินหรือตามระยะเวลาใดก็ได้

7) หากรัฐวิสาหกิจมีสภาพคล่องคงเหลือ และประสงค์จะบริหารสภาพคล่องคงเหลือดังกล่าวให้ได้รับผลตอบแทนสูงกว่าการฝากเงินกับธนาคารที่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ รัฐวิสาหกิจอาจเลือกลงทุนในตราสารทางการเงินระยะสั้นที่ออกโดยกระทรวงการคลัง สถาบันการเงินของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ก็ได้

8) ในกรณีที่รัฐวิสาหกิจไม่อาจชำระหนี้ หรือดอกเบี้ยสำหรับหนี้ของรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงการคลังค้ำประกัน ให้รัฐวิสาหกิจแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้กระทรวงการคลังทราบทันที

9) ในกรณีที่กระทรวงการคลังกำหนดให้รัฐวิสาหกิจนำเงินกำไรหรือเงินอื่นใดส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ให้รัฐวิสาหกิจถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด และถ้าการเงินของรัฐวิสาหกิจอันวยกระทรวงการคลังจะกำหนดให้รัฐวิสาหกิจนำเงินส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินมากกว่าประมาณการก็ได้

10) รัฐวิสาหกิจตามระเบียบว่าด้วยการบัญชีและการเงินของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2520 ที่คณะรัฐมนตรีมีมติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ยังคงได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบนี้ในเรื่องดังกล่าว เว้นแต่คณะรัฐมนตรีจะกำหนดเป็นอย่างอื่น

2.4.4 พระราชบัญญัติ ธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489 (ธนาคารออมสิน, 2550 : ออนไลน์) ได้กำหนดหลักในการจัดทำงานการเงิน ดังนี้

1) ให้ธนาคารออมสินเป็นนิติบุคคล และสามารถประกอบธุรกิจ ดังนี้ รับฝากเงิน ออกสิน ออกพันธบัตรและสลากออมสิน รับฝากเงินสงเคราะห์ชีวิตและครอบครัว ทำการรับ จ่าย และ โอนเงิน ซื้อหรือขายพันธบัตรรัฐบาลไทย ลงทุนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ซึ่งรัฐมนตรีอนุญาต รวมถึงการออมสินอื่น ๆ ตามที่จะมีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้

2) ธนาคารออมสินได้รับการยกเว้น ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ ภาษีโรงค้า ภาษีการธนาคาร การออมสิน และอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร

3) รายได้ในแต่ละปี ให้ธนาคารออมสินจ่ายเป็นรายจ่ายในการดำเนินงาน คือ จ่ายดอกเบี้ยเงินฝาก จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการธนาคารออมสิน ภายในวงเงินที่รัฐมนตรีเห็นชอบ และจ่ายเป็นเงินอื่นใดที่ต้องจ่ายตามข้อผูกพัน และรายได้เมื่อหักรายจ่ายดังกล่าวแล้ว หากมีจำนวนเหลือหลังจัดสรรเป็นเงินสำรองเพื่อการขยายงานให้นำส่งเป็นรายได้ของรัฐในอัตราที่รัฐมนตรีกำหนด ส่วนที่เหลือให้สะสมไว้สำหรับการธนาคารออมสินต่อไป

4) ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีธนาคารออมสิน ภายใน 6 เดือนของปีถัดไป ให้รัฐมนตรีประกาศงบดุล ณ วันสิ้นปีซึ่งผู้สอบบัญชีได้รับรองแล้ว

5) ให้รัฐมนตรีประกาศฐานะการเงินโดยย่อของธนาคารออมสินประจำปีไตรมาส ภายใน 6 เดือนของปีถัดไป ให้รัฐมนตรีประกาศรายงานประจำปีว่าด้วยธุรกิจ ซึ่งธนาคารออมสินได้จัดทำในระหว่างปี จำนวนผู้ฝาก จำนวนเงินฝาก จำนวนดอกเบี้ยที่จ่ายผลประโยชน์ที่ได้มาจากเงินทุนและอื่น ๆ สุดแต่จะเห็นสมควร

2.4.5 พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2550 : ออนไลน์) ซึ่งสามารถสรุปเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

1) ให้มีการสอบบัญชีของธนาคารอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง และภายใน 150 วันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีของแต่ละปีให้คณะกรรมการเสนองบดุล บัญชีกำไรและขาดทุน ซึ่งผู้สอบบัญชีได้รับรองแล้วต่อที่ประชุมใหญ่เพื่อพิจารณา และให้คณะกรรมการเสนอรายงานกิจการประจำปีของธนาคารต่อที่ประชุมใหญ่พร้อมกันด้วย

2) ให้ธนาคารรายงานกิจการประจำปี งบดุล บัญชีกำไรและขาดทุนที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่แล้วต่อคณะรัฐมนตรีภายใน 180 วันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีของแต่ละปี รายงานนั้นให้กล่าวถึงผลงานของธนาคารในปีที่ล่วงมาแล้ว คำชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของธนาคารและแผนงานที่จะจัดทำในปีต่อไป

3) กำไรสุทธิประจำปีที่เหลือจากการจัดสรรจ่ายโบนัส ให้โอนเข้าบัญชีกำไรสะสม และทุกครั้งที่ย้ายเงินปันผลให้ธนาคารจัดสรรกำไรสะสมไว้เป็นเงินสำรองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของปันผลที่จ่าย

4) ธนาคารได้รับการยกเว้นภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร

5) ให้มีการประชุมใหญ่สามัญของผู้ถือหุ้นปีละหนึ่งครั้ง ภายใน 150 วันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีของแต่ละปี เพื่อกิจการดังต่อไปนี้ พิจารณออนุมัติงบดุล บัญชีกำไรและขาดทุน พิจารณาอนุมัติการจัดสรรกำไรสุทธิในปีหนึ่ง ๆ ของธนาคารตามที่คณะกรรมการเสนอ พิจารณารายงานกิจการประจำปีของธนาคาร พิจารณาแต่งตั้งผู้สอบบัญชีประจำปี และพิจารณาเรื่องอื่น ๆ

2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วชโลบล ต่อจากหมื่น (2550) คุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน เพื่อศึกษาการวิเคราะห์คุณภาพกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากงบการเงินระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปี 2547 – 2549 ของบริษัทในกลุ่มฟื้นฟูการดำเนินงาน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจำนวน 4 บริษัท โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ส่วนเทคนิคในการวิเคราะห์คุณภาพกำไรที่ใช้คือ การค้นหาสัญญาณเตือนภัย การประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้ซึ่งมีผลต่อคุณภาพกำไร การประเมินฝ่ายบริหาร การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน การใช้อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสดและการวัดความแปรปรวนและความเสี่ยง

จากการศึกษาพบว่า กำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูการดำเนินงานที่ยังคงให้เปิดซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทต่อไปเป็นกำไรที่มีคุณภาพ เนื่องจากสิ่งที่มีผลกระทบทางด้านลบต่อคุณภาพกำไรที่ค้นพบไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของกิจการในกลุ่มนี้ ถึงแม้ว่าจะมีสิ่งที่มีผลกระทบทางด้านลบต่อคุณภาพกำไรที่สำคัญ ที่พบจากการใช้เทคนิคการค้นหาสัญญาณเตือนภัย ประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้ซึ่งมีผลต่อคุณภาพกำไร และการประเมินฝ่ายบริหาร แต่จากการนำข้อมูลจากงบการเงินมาวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสดและกรวัดค่าความแปรปรวนและความเสี่ยง พบว่ากิจการในกลุ่มนี้มีอัตราส่วนสภาพคล่องที่ดี และยังคงใช้สินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนกำไรของบริษัทที่ถูกถอนชื่อหลักทรัพย์ออกจากกระดานซื้อขายและให้อยู่ในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่แก้ไขการดำเนินงานไม่ได้ตามกำหนดเป็นกำไรที่ด้อยคุณภาพ เนื่องจากสิ่งที่มีผลกระทบทางด้านลบต่อคุณภาพกำไรที่ค้นพบมีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของกิจการในกลุ่มนี้ รวมถึงการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสด และการวัดค่าความ

ภคินี อริยะ (2547) การศึกษาการตกแต่งงบการเงินที่มีผลกระทบต่อคุณภาพผลกำไร กรณีศึกษากลุ่มสถาบันการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อทราบถึงการตกแต่งงบการเงินที่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไร ของกลุ่มสถาบันการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลงบการเงินระยะเวลา 3 ปี จากรายงานประจำปีตั้งแต่ปี 2544 ถึง ปี 2546 ของกลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์และธนาคารพาณิชย์ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 1 บริษัท และใช้ नामสมมติ

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินการตกแต่งงบการเงินที่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไร คือ การพิจารณาความถูกต้องของการแสดงมูลค่าจากงบการเงินในส่วนของ รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต งบดุล งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น งบกระแสเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงิน และประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้อยู่ที่มีผลต่อคุณภาพกำไร ใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน และวัดค่าความแปรปรวนและความเสี่ยง

จากผลการศึกษาพบว่า รูปแบบในการตกแต่งงบการเงิน ที่สถาบันการเงินที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนำมาใช้ ได้แก่การไม่บันทึก หรือเปิดเผยข้อมูลอย่างครบถ้วน โดยในเรื่องการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ มีการตั้งตามเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด แต่ไม่ได้ตั้งอย่างเพียงพอตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป หรือตั้งไว้จำนวนมากเกินไปเนื่องจากการมีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จำนวนมาก และพบว่างบการเงินของบริษัทเงินทุนไม่ได้รวมงบการเงินของบริษัทย่อยและบริษัทร่วม และในการใช้อัตราส่วนทางการเงินและวัดค่าความแปรปรวนและความเสี่ยง เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าสถาบันการเงินมีอัตราส่วนทางการเงินที่มีค่าอัตราส่วนแปรปรวนคือ มีค่าอัตราส่วนทางการเงินบางปีมีค่าเป็นบวก และในบางปีมีค่าเป็นลบ ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้ยากต่อการประมาณการแนวโน้มกำไรในอนาคตของสถาบันการเงิน และพบว่าการตกแต่งงบการเงินของกลุ่มสถาบันการเงินมีผลกระทบต่อคุณภาพกำไร โดยทำให้กำไรที่นำเสนอผ่านทางงบการเงินเป็นกำไรที่ไม่สามารถแสดงฐานะที่แท้จริงทางเศรษฐกิจ และไม่เพียงพอต่อการนำมาเป็นข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในการลงทุน และไม่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายเพื่อนำไปชำระหนี้ หรือนำไปลงทุนต่อได้เนื่องจากกิจการขาดสภาพคล่องทางการเงิน